

prosjektet med å bygge nytt Rikshospital og boken henvender seg til kommende sykehusbyggere. Boken er utgitt med støtte fra Kompetansenettverk for sykehusplanlegging.

Boken gir en kompakt fremstilling av gangen i beslutningsprosessen og gir en beskrivelse av konflikter og diskusjoner i forkant av de ulike delbeslutningene, om sengekapasitet og areal, om fremdrift og kvalitetskrav. Den er mer opptatt av å beskrive prosessene enn å gi en detaljert gjennomgang av beregningsgrunnlag for de ulike sykehusfunksjoner.

Boken representerer et dypdykk inn i Rohdes personlige arkiv og det er morsom lesing for oss som har vært opptatt av beslutningsprosessen i forbindelse med nytt Rikshospital. Den gir et frodig bilde på det mangfold av aktører og alle konfliktene som utspant seg i prosessen. Forfatteren legger ikke skjul på at dette er en fremstilling fra ett ståsted og det vil da være galt å anmelde boken ut ifra kriterier om faglighet og etterrettelighet. Imidlertid er bokens ambisjoner å gi lærdom til kommende generasjoner med sykehusutbyggere. Men vil en fremtidig sykehusbygger kunne få lærdom fra denne boken?

I et forsøk på å sette prosessen i et større perspektiv inkluderes opplysninger fra en studiereise forfatteren har gjort til ni europeiske sykehusprosjekter. Men i mangel på teoretisk fundament og bredere presentasjon av byggeprosessen, bidrar de ni europeiske prosjektene ikke til å belyse prosessen rundt Rikshospitalet, annet enn til å plassere den som en relativ normal sykehusbyggingsprosess. I europeisk sammenheng har byggingen verken vært rask eller sen, dyr eller billig, selv om forfatteren ser at «bare to [av ni] sykehus er bygget raskere» (s. 28) som en indikator på at Rikshospitalet ble bygd for fort.

Ifølge forfatteren er det Statsbygg som er syndebukken for at det som gikk galt, gikk galt. Statsbygg fremmet egne politiske skjønner fremfor å la politikerne ta beslutninger på et faglig og nøytralt grunnlag. Antakelig ville denne beskrivelsen gjelde for flere aktører enn bare Statsbygg, uten at dette blir nærmere kommentert i boken. Statsbygg blir videre beskrevet som en lite lyttende instans med overdreven tro på egne vurderinger og manglende evne og vilje til å komme med innrømmelser.

Forhåpentligvis vil nå Statsbygg også åpne sine arkiver og vi vil få en bok fra deres ståsted. Samlet, og med en mer systematisk og teoretisk drøfting av materialet, kan dette kanskje bidra til at vi lærer mer om beslutningsprosesser i forbindelse med sykehusutbygginger.

Lars Erik Kjekshus
Senter for helseadministrasjon
Universitetet i Oslo

Hva leser du for tiden?

Marit Gundersby Løvås
Psykiatrisk avdeling
Sentralsjukehuset i Rogaland

– *Historien om Norge*, et fembindsverk av Karsten Alnæs. Jeg skal snart reise til Kina og Taiwan. Derfor jakter jeg på gode reisebeskrivelser, slik som Kjell-Reidar Hovelsruds bok *Svalbard – et eventyrlig polarliv*. Den leste jeg med stort utbytte før sommerens reise dit. Ellers har jeg vært paralysert av høstens nyhetsbilde. Det har blitt mest TV, selv om kugalskap, valget her hjemme og i USA, terrorangrep og krig gjør meg urolig for fremtiden. Mattheten skaper behov for noe lettere. Samtidig hadde jeg stort utbytte av Ingvar Ambjørnsens psykologiske thriller *Dukken i taket*.

– Hva liker du best å lese?

– Gjennom jobben møter jeg litteraturen som ikke er skrevet, mange sterke livsfortellinger som aktiviserer følelser og tanker, og krever bearbeiding. Derfor orker jeg sjelden å lese skjønnlitteratur i hverdagen, men foretrekker reisebeskrivelser eller historie.

– Overskuddet er ikke helt på høyden når arbeidsdagen er såpass krevende. Min avkobling er heller å gjøre noe praktisk, gjerne å gå på tur. Jeg har stor familie, og er snart pensjonist. Da får jeg bedre tid til bokprosjektene jeg har planer om. Jeg fikk nettopp tilsendt Hamsuns samlede verker gjennom bokklubben, og ser frem til å lese hans bøker på nytt. Mange arrangementer i forbindelse med Garborg-året har inspirert meg til å pløye gjennom et forfatterskap som føltes fjernt i min oppvekst og ungdomstid østpå.

– Har du noen favorittforfatter?

– Egentlig ikke, jeg velger både bøker og forfattere etter innfallsmetoden. Knut Hamsun har jeg alltid satt stor pris på, særlig *Markens grøde* og *Viktoria*. Men også *Sult* var viktig.

– Hvilken bok ønsker du deg til jul?

– Det må bli jubileumsutgaven av Arne Garborgs *Haugtussa*. En praktbok; langt mer spennende enn jeg har oppfattet tidligere. Jeg har en CD med sangene fra før. Lynni Trekrem tolker diktsyklusen aldeles nydelig.

– *Kari Ronge, Tidsskriftet*
kari.ronge@legeforeningen.no

Sykehuset som fikk navn uten at noen hadde bestemt det

Natvig JB, Børdahl PE, Larsen Ø, Swärd ET, red.

De tre Riker

Rikshospitalet 1826–2001. 335 s, tab, ill. Oslo: Gyldendal Akademiske, 2001. Pris NOK 285
ISBN 82-05-30103-4

Ifølge redaktørene henvender denne jubileumsboken seg til et bredt publikum. Gjennom utvalgte eksempler fra virksomheten gjennom Rikshospitalets 175-årige historie ønsker de å vise hvorfor institusjonen har kunnet spille en så sentrale rolle i norsk helsevesen som den faktisk har gjort. Men bidragene i boken er også valgt ut med sikte på å gi leseren innsikt i den mangefasettede aktiviteten ved en institusjon som Rikshospitalet, i skjæringspunktet mellom pasientbehandling, undervisning og forskning.

Tittelen *De tre Riker* henspiller åpenbart på de tre bygningsmasser sykehuset har hatt, i Akersgaten ved det nåværende regjeringskvartalet i 57 år fra 1826, deretter bak de velkjente murene i Pilestredet, og fra år 2000 i praktbygget på Gaustad. Betegnelsen righospital ble første gang brukt i et skriv fra departementet for politisaker i 1818, og ble

beholdt fordi «bordet fanget», selv om ordet hospital på den tiden var beheftet med assosiasjoner til fattigomsorg og internering.

En rekke forfattere, 44 i tallet, har levert til dels høyst ulike bidrag til antologien, fra enkle gratulasjoner til detaljerte beretninger.

Innledningsvis får vi en informativ og godt illustrert fremstilling av institusjonens tidlige historie. Deretter løser boken seg opp i en serie artikler med nokså ulikt innhold. Tematisk domineres stoffet av fortellinger om ulike fag og avdelingers utvikling, mange skrevet av fagfolk som selv har stått sentralt i utviklingen opp mot vår tid.

Som forventet i en slik bok blir mange av disse kapitlene å lese som hyllingsskrifter til store skikkelser og deres faglige nyvinninger, og svært ofte med god grunn. Denne nærheten til stoffet fremidler farge og faglig troverdighet. Men samtidig er aning nærsynthet ved det inntrykk lesingen etterlater av at norsk medisin hovedsakelig har utviklet seg på «Riket». Under beskrivelsen av mikrobiologiens gjennombrudd på 1880-tallet finnes mange utlendinger, men ingen henvisninger til Armauer Hansen og Bergens-miljøet, og i det optimistiske kapitlet